

O prvých chrámoch v obciach Malý a Veľký Ruskov sme sa zmienili už vyššie. Súčasný gréckokatolícky chrám Pokrova Presvätej Bohorodičky bol postavený v historizujúcom miešanom slohu s prvkami ukrajinského baroka a neorománskej architektúry. Táto jedinečná sakrálna pamiatka bola postavená v roku 1909.

Chrám je jednoloďovou stavbou s rovným uzáverom presbytéria, na západnej strane má predstavanú vežu s dvoma menšími postrannými vežami. Veže sú kryté barokovými cibuliami. Chrám je príkladom dokonalého zvládnutia techniky fresky a skvelého stvárnenia monumentálneho ikonopiseckého umenia vo vzťahu k architektúre objektu. Na tri podkladné farby /modrá, zelená a hnedo-červená/ maľoval svoj umelecký i duchovný odkaz Jozef Bokšaj, ktorý v roku 1929 vymaľoval interiér tohto chrámu, ako prvý v svojom umeleckom živote. Svedčí o tom zaznamenaná výpoveď dp. Pavla Dancáka st. , ktorý spomína na slová Jozefa Bokšaja, ktoré mu tlmočila jeho dcéra: „ Navštív chrám v Ruskove pri Trebišove, lebo je to prvý chrám, ktorý som celý maľoval sám“. Jeden zo zakladateľov Zakarpatskej školy výtvarného umenia, národný umelec Ukrajiny Jozef Bokšaj vymaľoval interiér ruskovského gréckokatolíckeho chrámu obrazmi svätých, pričom voľné miesta dotváral geometrickým a rastlinným ornamentom maliarsky pomocník Koch. V sakrálnych realistických kompozíciách víťazil realizmus a farebnosť Zakarpatskej školy výtvarného umenia. Svedčia o tom obrazy svätých v životnej veľkosti, umiestnené na bočných stenách chrámu s nápismi v cirkevnoslovančine /staroslovienčine/. Kompozícia diel je podriadená zobrazovanej duchovnej kvalite, ktorá má svoje prísne zákonitosti. Túto skutočnosť potvrdzujú v chráme obrazy sv. Bazila Veľkého, sv. Jána Zlatoústeho, sv. Gregora Bohoslovca, sv. Cyrila a Metóda, sv. Juraja, sv. Antona a zo Starého zákona diela Mojžiš, Prorok Eliáš a kráľ Dávid. 30 Pri maľbe interiéru ruskovského chrámu Ochrany Panny Márie vychádzal Jozef Bokšaj z klasických diel talianskeho baroka, ktoré boli plné života, bezhraničnej fantázie, optimizmu a nadšenia. Tieto umelecké prvky možno nájsť v kompozičnom stvárnení všetkých diel v ruskovskom gréckokatolíckom chráme, ale osobitne v troch výjavoch z Písma, ktoré sú umiestnené v klenbe a umelecky zobrazujú narodenie, krst a vzkriesenie Spasiteľa. Lásku k Spasiteľovi dokázal Jozef Bokšaj v chrámovej tvorbe vynikajúco spojiť so životom a každodennou prácou jednoduchých ľudí. Tak rastie ich životná hodnovernosť, pretože veriaci človek vždy vstupoval do vzťahu s obsahom viery, ktorú umelec pretlmočil v charakteristických obrazoch. Takúto paralelu Bokšajovho duchovného umeleckého vyznania možno nájsť aj v jednom z obrazov v chráme, ktorý má pôvod v roľníckej tradícii väčšiny veriacich tejto farnosti. Bokšaj dokázal až prekvapujúco dokonale skĺbiť ich prácu s kresťanskou vierou. Jeho zdanlivo jednoduchý motív má hlbokú duchovnú filozofiu. Muž s kosou na ramene a žena so zopätými rukami kľacia pri zviazanom snope obilia a prosia Presvätú Bohorodičku, ktorá sa zjavuje s rozprestretým omofórom – plášťom – o milosť a ochranu. Pod obrazom je nápis „Pod tvoju milosť pribíhajem“. Nemožno poprieť spätosť tohto diela so zasvätením chrámu Presvätej Bohorodičke, ale ani vylúčiť ďalšie okolnosti, ktoré sme uviedli vyššie. Krížová cesta v druhej časti chrámovej klenby má jednu zvláštnosť. Medzi jej siedme a ôsme zastavenie Bokšaj kompozične včlenil výjav z Písma, ktorý zobrazuje Krista kráčajúceho s učeníkmi cez pšeničné pole. Jeho vyvýšením nad úroveň ostatných obrazov tohto cyklu autor pravdepodobne naznačil spätosť viery so životom Krista, ktorého vyvrcholením bolo ukrižovanie a zmŕtvychvstanie.

Osobitnú pozornosť si z umelecko-historického a náboženského hľadiska zasluhuje ikonostas. Napriek tomu, že nie je isté, či ho kompozične zostavil Bokšaj, alebo sa prispôbil návrhu Jozefa Briešťanského, usudzujeme, že ide pravdepodobne o Bokšajov návrh. Ikonostas je

vernou kópiou tamojšieho trojvežového chrámu. Dve menšie veže len vyplňujú priestor na umiestnenie obrazov. Nad cárskymi /kráľovskými/ dverami je Posledná večera. Základné diela, ktoré dotvárajú ikonostas, sú sv. Mikuláš, Panna Mária, Kristus a Pokrovy. Stiesnený priestor neumožnil umelcovi umiestniť nad nimi sviatky Panny Márie a Presvätej Bohorodičky. Tieto boli kompozične včlenené do priestoru ľavej veže na ikonostase ako sviatky Pána, ktoré umiestnil na opačnej strane. Ikony /obrazy/ sa pre Bokšaja stali vizuálnym zobrazením Slova Božieho, ktoré presne umelecký stvárnil, ale vtlačil mu aj pečať svojho umeleckého ducha.

Dominantné miesto v chráme má oltárny obraz – Zjavenie Panny Márie v Carihrade - Pohrovy. Keďže v tomto chráme je to už tretí obraz s podobnou tematikou, možno umelcov zámer vysvetliť tým, že chcel umocniť zasvätenie chrámu Panne Márii. 31 Veľkoruskovský chrám Pokrova Presvätej Bohorodičky je výrazom duchovnej sily inšpirácie a životného optimizmu umelca, ktorý ho vymaľoval. Je to duchovný odkaz sakrálnej tvorby Jozef Bokšaja, ktorý je umelecko - historicky nesmierne cenný a zostane navždy klenotom v tomto chráme gréckokatolíckej cirkvi.

Osobitne je potrebné pripomenúť, že v chráme je zvon, ktorý prezentuje zvonolejársku prácu Ignáca Löcherera z Prešova, ktorý ho odliat v roku 1794. Ruskovský rodák, zakladateľ Svetového kongresu Slovákov Štefan B. Roman dal niekoľkonásobnú zväčšeninu tohto chrámu postaviť ako katedrálu v Toronte.

Kňazi, ktorí pôsobili vo farnosti:

Jakub Výrovský 1729 - ? za jeho pôsobenia bol postavený druhý drevený chrám vo farnosti.

Ján Bundzak 1795 - 1801

Peter Baluďanský 1801 - 1831 V čase sociálnych nepokojov cholery vzniklo povstanie, ktoré neobišlo ani farnosť Nový Ruskov. Obyvatelia obce zautočili na faru a chceli zabiť miestneho duchovného. Nevieme či to išlo o kňaza Baluďanského alebo Damjanoviča.

Jozef Damjanovič 1831 - 1852

Juraj Gulovič 1852 - 1853 Farnosť zastupuje farár z Vojčíc. S pravdepodobnosť sa pričínil o novú farskú budovu v Novom Ruskove.

Jozef Gulovič 1853 - 1881 Víchrica v roku 1864 strhla vežu a postavili novú. **Pavol Kutka** 1881 - 1899 Farská budova v prebudovaní dostala podobu písmena L.

Michal Sabadoš 1899 - 1904 Odišiel do Vojčíc

Teodor Manajlo 1904 Farnosť zastupuje duchovný z Čeloviec

Július Poľanský 1904 - 1914 Na farnosť prišiel z farnosti Dvorianky. V rokoch 1906 1909 stará sa o výstavbu nového chrámu.

Jeney Daniel 1914 - 1915 Administrátorom farnosti je duchovný zo Zbehňova.

Konštantín Bačinský 1915 - 1935 Za jeho účinkovania bol vymaľovaný chrám.

Viktor Damjanovič 1935 - 1936 Farnosť spravuje duchovný z Nížneho Žipova

Ján Malinič 1936 - 1951 Podpísal pravoslávie, potom zrušil a odišiel

V dobe zrušenia gréckokatolíckej cirkvi tu pôsobili:

1951 - 1952 Farnosť bez duchovného

Vladimír Petráško 1952 - 1963 Ako gréckokatolícky kňaz podpísal pravoslávie. Pri obnovení gr. kat. cirkvi stal sa znova jej kňazom.

Vasil' Dacej 1963 - 1966 Kňaz, ktorý po obnovení gr. kat. cirkvi sa prihlásil do cirkvi.

Július Bokšay 1966 - 1967 správca farnosti v Trebišove spravuje farnosť.

Ako gr. kat. podpísal pravoslávie, ale po obnovení gr. kat. cirkvi opäť sa stal jej kňazom.

Obnovenie gréckokatolíckej cirkvi

Pavel Dancák 1967 - 1989 Oprava exteriéru, interiéru, výstavba novej farskej budovy. V rokoch 1989-1990 je menovaný za riaditeľa biskupského úradu v Prešove.

Miroslav Dancák 1989 - 1990 Správca farnosti vo Vojčiciach zastupuje farnosť v čase neprítomnosti riaditeľa BÚ administruje farnosť.

Pavel Dancák 1990 - 2003

Peter Labanič 2003 - Pokračuje v pastoračnej činnosti vo farnosti naďalej.

V roku 1981 bol založený cirkevný zbor ako mládežnícky a postupne prešiel na zbor dospelých. Zbor mladých viedla Ing. Alica Capiková a zbor dospelých Anna Serbinová. Po zlúčení viedla zbor dospelých Ing. Alica Capiková a po nej zbor prevzala Mária Frágnerová.

Spolok sv. Cyrila a Metoda bol založený v roku 1996. Má 50 členov a predsedníčkou spolku je od počiatku Ružena Ferjová. Spolok má svoju mini knižnicu. Arcibratstvo po jeho obnovení má 130 členov. Okrem neho má svoju činnosť aj doterajší spolok sv. ruženca.

Vedenie matrík je od roku 1732. Na farskom úrade sa v opisoch zachovali od roku 1860 a ostatné sú v štátnom archíve. Myšlienka spojiť mladých a dospelých s bicyklami na cestách vznikla v roku 1999. Otcom tejto myšlienky bol Pavel Dancák, správca farnosti v Novom Ruskove. Pod heslom "Pozvanie do tretieho tisícročia na mládežnícku cyklistickú túru trebišovského protopresbyterátu" sa vydali cyklisti po našich dedinách a zastavovali sa v jednotlivých chrámoch na krátku modlitbu a oboznámenie s dejinami chrámu a dediny. Má štyri etapy a väčšinou štart bol vždy v Novom Ruskove a záver už podľa určenia. V tomto roku 2002 bol už štvrtý ročník cyklotúry.